

Sygn. akt III AUa 287/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2018 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Robert Kuczyński

Sędziowie: SSA Jarosław Błaszczak

SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)

Protokolant: Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2018 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku W. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji W. J.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 grudnia 2017 r. sygn. akt VIII U 441/17

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił odwołanie wnioskodawcy W. J. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 28 lutego 2017 r., którą organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

Wnioskodawca, urodzony (...), w dniu 13 lutego 2017 r. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej. Wnioskodawca udokumentował staż pracy wynoszący łącznie: 28 lat (w tym 26 lat i 13 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 11 miesięcy i 17 dni okresów nieskładkowych). ZUS nie uznał wnioskodawcy żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych.

W okresie od 3 września 1975 r. do 16 marca 1993 r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...), początkowo na stanowisku pomocnika operatora, a następnie operatora żurawi samojezdnych kołowych.

Zakład pracy wystawił w dniu 17 kwietnia 1993 r. świadectwo pracy, w którym potwierdził podane powyżej okresy wykonywania przez wnioskodawcę pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w tym pomocnika operatora od 3

września 1975 r. do 2 lutego 1976 r. oraz operatora żurawi samojezdnych kołowych od 1 marca 1976 r. do 17 kwietnia 1993 r.

Zakład pracy wystawił w dniu 2 września 1993 r. świadectwo pracy w warunkach szczególnych, w którym podano, że wnioskodawca w okresie od 1 marca 1973 r. do 16 marca 1993 r. pracował na stanowisku operatora żurawi samojezdnych kołowych, a więc stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych, które wymienione są w punkcie 4 Dział V Wykazu A stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 9 ministra budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych z 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy, podległych ministrowi budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

Wnioskodawca, pracując jako operator żurawia samojezdnego kołowego wykonywał załadunek i rozładunek oraz montaż konstrukcji budynków mieszkalnych z wielkiej płyty. Wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, była to praca ciągła i stała. Wnioskodawca miał uprawnienia kl. II do obsługi żurawi samojezdnych kołowych o udźwigu do 25 ton.

W okresie od 15 lutego 1988 r. do 31 stycznia 1989 r. wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym, w ramach którego był na delegacji we (...) S.A., gdzie wykonywał pracę maszynisty żurawi samojezdnych kołowych. Zakład pracy wystawił świadectwo pracy, w którym potwierdził podane stanowisko oraz okres zatrudnienia.

W okresie od 10 grudnia 1993 r. do 30 maja 1997 r. wnioskodawca prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą. W okresie od 31 maja 1997 r. do 31 października 2012 r. wnioskodawca przebywał na rencie z tytułu niezdolności do pracy.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie wnioskodawcy jest bezzasadne i nie zasługuje na uwzględnienie. Jak wskazał Sąd kwestią sporną w sprawie było ustalenie, czy wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki do przyznania mu prawa do emerytury w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. W tej kwestii Sąd ten oparł się na zgromadzonej w sprawie dokumentacji. Zdaniem Sądu zgromadzone dowody zasługiwały w pełni na przymiot wiarygodności, gdyż brak było jakichkolwiek podstaw do ich negatywnej oceny.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, dla oceny i ustalenia prawa wnioskodawcy do emerytury znaczenie miał art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, którego treść Sąd przytoczył i stwierdził, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że wnioskodawca po 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Dlatego też, zdaniem Sądu, wnioskodawca nie spełnił wszystkich warunków do przyznania mu świadczenia na podstawie wymienionego powyżej art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych. Sąd zaznaczył przy tym, że powyżej wymienione okoliczności były niesporne, albowiem wnioskodawca nie kwestionował ani w odwołaniu ani podczas przesłuchania, nieuwzględnienia przez ZUS przesłanki wykonywania po 31 grudnia 2008 r. pracy w warunkach szczególnych na podstawie ustawy o emeryturach pomostowych.

Dalej Sąd wskazał, że spornym natomiast było uznanie pracy od 3 września 1975 r. do 16 marca 1993 r. w Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku operatora żurawi samojezdnych kołowych, jako wykonywanej w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych bądź ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W tej kwestii Sąd pierwszej instancji oparł się na zeznaniach wnioskodawcy, świadków oraz zgromadzonej w sprawie dokumentacji, w tym świadectwach pracy wystawionych przez pracodawców ze spornego okresu oraz świadectwie pracy w warunkach szczególnych z 2 września 1993 r. W ocenie tego Sądu stanowisko operatora żurawi samojezdnych kołowych jest tożsame z maszynistą żurawi samojezdnych kołowych. Sąd wskazał, że wziął pod uwagę zeznania wnioskodawcy i słuchanych świadków w kontekście przedłożonych świadectw pracy, wskazujących na wykonywanie przez wnioskodawcę pracy operatora żurawi samojezdnych kołowych, gdyż są one wystarczającym dowodem, aby stwierdzić, że praca wnioskodawcy na kwestionowanym przez organ emerytalny stanowisku w okresie od 1 marca 1976 r. do 16 marca 1993 r., dotyczyła prac przy obsłudze pracy żurawia samojezdnego kołowego, a które są wymienione w wykazie prac w szczególnych warunkach tj. wykaz A, dział 5, pkt 3 i 5 Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w

szczególным charakterze oraz w punkcie 4, poz. 3 Dział V Wykazu A stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 9 ministra budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych z 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy, podległych ministrowi budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych. W ocenie Sądu z zebranego materiału dowodowego, wynika jednoznacznie, że ubezpieczony był zatrudniony jako operator/maszynista żurawia samojezdnego kołowego. Bez znaczenia jest podnoszona przez stronę pozwaną okoliczność, że pracodawca zatrudnił wnioskodawcę formalnie na stanowisku operatora, zamiast maszynisty żurawi. Sąd wskazał przy tym na wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010 r, II UK 21/10 (Lex nr 619638), gdzie wskazano, że „dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy” (podobnie wyrok SN z dnia 19 maja 2011 r, III UK 174/10 Lex nr 901652). Zdaniem Sądu, postępowanie dowodowe, pozwoliło ustalić w sposób pewny, że wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych w okresie od 1 marca 1976 r. do 16 marca 1993 r. na stanowisku podanym w świadectwach pracy, w tym świadectwie pracy w warunkach szczególnych. Sąd podkreślił, że w pełni aprobuje stanowisko Sądu Najwyższego, które nakazuje przy ustalaniu, czy praca wykonywana była w warunkach szczególnych, kierować się przede wszystkim rzeczywistym zakresem obowiązków, a nie nazwą stanowiska pracy. Nie ma zatem znaczenia fakt, że wnioskodawca formalnie miał powierzone stanowisko pracy, które nie zostało wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do odpowiedniego aktu resortowego, tj. był zatrudniony jako operator żurawia samojezdnego kołowego, skoro ustalono, że faktycznie świadczył on pracę zaliczaną do wykonywanych w szczególnych warunkach, obsługując żurawia przy załadunku i rozładunku oraz montażu konstrukcji budynków z wielkiej płyty, wykonując pracę maszynisty. Nie mniej jednak zaliczenie przez Sąd ww. okresu pracy w Przedsiębiorstwie (...), tj. 17 lat i 15 dni, nie spowoduje, że wnioskodawca spełnia przesłanki do przyznania prawa do emerytury pomostowej. Wnioskodawca nie spełnił bowiem innej przesłanki z art. 4 ustawy, a które muszą być spełnione łącznie. Wnioskodawca bowiem po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Na marginesie Sąd podkreślił, że w przepisach przejściowych postanowiono, że emerytura pomostowa będzie przysługiwała również tej osobie, która na dzień 1 stycznia 2009 r. ma już wymagany staż pracy w szczególnych warunkach lub charakterze określony w ustawie pomostowej, bez wymogu pracy w szczególnych warunkach w myśl art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych po 31 grudnia 2008 r. W tym miejscu Sąd przytoczył treść art. 49 ustawy pomostowej i stwierdził, że z analizy akt niniejszej sprawy wynika, że wnioskodawca nie legitymuje się żadnym okresem pracy w warunkach szczególnych w myśl ustawy o emeryturach pomostowych. Nie spełnia więc przesłanki również wynikającej z art. 49 ustawy pomostowej, gdyż nie udokumentował 15 lat pracy wykonywanej w warunkach szczególnych (tzw. nowe prace wymienione w załącznikach). Wykonywana przez wnioskodawcę praca operatora żurawi samojezdnych kołowych nie jest bowiem wymieniona w załączniku do ustawy pomostowej, dlatego nie można jej zakwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w myśl ustawy pomostowej. Załącznik do emerytury pomostowej wymienia jako pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 prace operatorów żurawi wieżowych, do obsługi których są wymagane uprawnienia kategorii IŻ lub równorzędne oraz dźwignic portowych lub stoczniowych. Wnioskodawca nie wykonywał więc pracy uznanej za pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, dlatego też nie spełnia przesłanek prawa do emerytury pomostowej.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł W. J., zastępowany przez adwokata, który zaskarżając wyrok w całości, zarzucił orzeczeniu naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w szczególności przepisu art. 49 w zw. z art. 4 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych przez przyjęcie, że wnioskodawcy nie przysługuje prawo do emerytury pomostowej, albowiem wnioskodawca nie wykazał pracy uznanej za pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych oraz wadliwość podstawy faktycznej, będącą wynikiem naruszenia art. 227 k.p.c. i art. 232 k.p.c., polegającą na pominięciu wyjaśnienia i ustalenia istotnej dla sprawy okoliczności, czyli nieprzeprowadzeniu prawidłowego postępowania dowodowego i nierozważenia w sposób bezstronny i wszechstronny, po myśli art. 233 § 1 k.p.c. dowodów z dokumentów dotyczących uprawnień W. J. w zakresie wykonywanej pracy operatora (maszynisty) żurawia samojezdnego, kołowego w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) Oddział K. i pominięciu wyjaśnień wnioskodawcy, zeznań świadków, co nie spełnia wymagań art. 328 § 2 k.p.c.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie wnioskodawcy emerytury pomostowej od 28 maja 2017 r. oraz zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego jako części kosztów procesu.

Ponadto skarżący wniósł o dopuszczenie dowodu z dokumentu, tj. międzynarodowej karty charakterystyki zagrożeń zawodowych - operatora żurawia wieżowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie jest uzasadniona.

Spór w niniejszej sprawie wymagał ustalenia, czy W. J. spełnia wymagane prawem warunki do przyznania mu emerytury pomostowej na podstawie art. 4 lub 49 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U.2017.664 t.j.). Przepis art. 4 ustawy stanowi, że prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia **łącznie** następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Na podstawie art. 49 ustawy pomostowej prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Z powyższego wynika, że warunkiem nabycia emerytury pomostowej w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych jest legitymowanie się określonym stażem w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. po 31 grudnia 2008 r. Natomiast jeżeli osoba ubiegająca się o to świadczenie **nie kontynuuje pracy** w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i z tego względu posiada jedynie staż pracy w warunkach szczególnych według poprzednio obowiązujących przepisów, to może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu obecnie obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 tej ustawy). Innymi słowy, brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej takiemu ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze nie

może być traktowany w ten sposób. Takie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyrokach: z 13 marca 2012 r., sygn. akt II UK 164/11 oraz z 15.01.2013 r., I UK 448/12.

Pierwszorzędne znaczenie w sprawie ma fakt ustalenia przez sąd pierwszej instancji, że wnioskodawca po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Oznacza to, że prawo do świadczenia na podstawie art. 4 ustawy pomostowej mu nie przysługuje właśnie z powodu niewykazania okresów pracy w warunkach szczególnych po 31 grudnia 2008 r. Sąd Apelacyjny podkreśla, że wszystkie wymienione wyżej przesłanki do nabycia prawa do emerytury muszą być spełnione łącznie, o czym stanowi przepis art. 4 tej ustawy. Oznacza to, że niespełnienie choćby jednej z nich przekreśla możliwość nabycia prawa do świadczenia, co ma miejsce w przypadku wnioskodawcy.

Teraz należało zbadać, czy może ubezpieczony spełnia przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Według tego przepisu musiałby w dniu wejścia w życie ustawy wykazać wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, ale w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Jak wskazano wyżej ustawa o emeryturach pomostowych znacznie zawężyła rodzaje prac i stanowiska, na których wykonuje się prace w warunkach szczególnych w porównaniu do tych prac i stanowisk, jakie zawiera wykaz A, będący załącznikiem do Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.1983.8.43 ze zm.). Ustawa pomostowa w załącznikach 1 i 2 zawiera własne określenia prac w warunkach szczególnych.

W omawianych załącznikach brak jest wskazania, że charakter pracy na stanowisku operatora czy maszynisty żurawia samojezdnego, kołowego powoduje zaliczenie takiej pracy do prac w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy pomostowej. W załączniku nr 2 w punkcie 12 wymienione są tylko prace operatorów żurawi wieżowych, do obsługi których są wymagane uprawnienia kategorii IŻ lub równorzędne oraz dźwignic portowych lub stoczniowych, lecz takich prac ubezpieczony nie wykonywał, nie pracował bowiem jako operator żurawia wieżowego lub stoczniowego i nie miał uprawnień kategorii IŻ. Nie można, jak to wywodzi skarżący, pracy w charakterze operatora żurawia samojezdnego zrównywać z wskazaną wyżej pracą operatora żurawia wieżowego. Są to bowiem zupełnie różne maszyny i co najistotniejsze różne są zagrożenia związane z wykonywaniem na nich pracy. Ustawodawca uznał, że obecnie pracami w szczególnych warunkach, uprawniającymi do przyznania emerytury pomostowej są wyłącznie prace operatorów żurawi wieżowych, a zatem dźwigów, zaliczanych do największych maszyn roboczych, które mogą osiągać wysokość podnoszenia wolnostojąco do około 100 metrów. Operator takiej maszyny pracuje zatem na wysokości, w przeciwieństwie do operatora żurawia samojezdnego, kołowego, który jest urządzeniem dźwigowym na podwoziu samochodu ciężarowego lub specjalnie skonstruowanym podwoziu samojezdnym, używanym do prac przeładunkowych i montażowych.

Podsumowując, w związku z tym, że stanowisko pracy wnioskodawcy nie zostało wymienione w załączniku nr 1 lub nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, okres zatrudnienia od 3 września 1975 r. do 16 marca 1993 r. w Przedsiębiorstwie (...) nie może być uwzględniony przy ustalaniu prawa do emerytury pomostowej jako okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jak przyjmuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich, jakość mogła obniżyć się z wiekiem (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 13 marca 2012 r., II UK 164/11, LEX nr 1171289).

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację wnioskodawcy jako bezzasadną.

SSA Jarosław Błaszczak SSA Robert Kuczyński SSA Irena Różańska-Dorosz

R.S.